

10. Konstytutsiya Ukrainy: naukovo-praktychnyy komentar [Constitution of Ukraine: scientific and practical commentary] V. B. Aver"yanov, O. V. Batanov, YU. V. Baulin ta in.; red. kol.: V. YA. Tatsiy, YU. P. Bytyak, YU. M. Hroshevoy ta in. Kharkiv: Vydavnytstvo «Pravo»; K.: Kontsern «Vydavnychyy Dim «In Yure», 2003. 808 [in Ukrainian].
11. Komentar do Konstytutsiyi Ukrainy [Commentary on the Constitution of Ukraine]; V. B. Aver"yanov, V. F. Boyko, V. I. Bordenyuk ta in. In-t zakonodavstva Verkhov. Rady Ukrainy ; redkol.: V. F. Opryshko (holova) ta in. K., 1996. 376 [in Ukrainian].
12. Konstytutsiyni pryntsypy v sferi rehulyuvannya zemel'nykh vidnosyn [Constitutional principles in the field of regulation of land relations]. HU Derzhheokadastru u Zakarpat's'kiy oblasti: ofitsiynyy sayt. URL: <https://zakarpatska.land.gov.ua/wp-content/uploads/2016/04/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%82%D1%83%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D1%96-%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%BF%D0%B8.doc>. [in Ukrainian].
13. Zemel'nyy kodeks Ukrainy (2001. October 25). [The Land Code of Ukraine]: Zakon Ukrainy № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#n1042>.
14. Miroshnychenko, A.M. (2010). Koliziyi v pravovomu rehulyuvanni zemel'nykh vidnosyn v Ukraini [Conflicts in the legal regulation of land relations in Ukraine]: monohraf. Kyiv: «Alerta». 270. [in Ukrainian].
15. Berezna, A. M. Marusenko, R.I. (2020). Nedoliky pravovoho rehulyuvannya zemel'nykh vidnosyn v Ukraini [Disadvantages of legal regulation of land relations in Ukraine]. LÓHOS. DOI 10.36074/2663-4139.15.03. [in Ukrainian].
16. Pro pravotvorchu diyal'nist' (2025, April 19) [On lawmaking activity]: Zakon Ukrainy № 3354-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text>. [in Ukrainian].
17. Zakon «Pro administratyvnu protseduru» [Law "On Administrative Procedure"]. URL: <https://komsamovr.rada.gov.ua/uploads/documents/43178.pdf>. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 13.06.2025

УДК 347.4:339.37

DOI: 10.36550/2522-9230-2025-18-319-323

Федосєєв Петро Михайлович,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри права Придунайської філії

ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»»

mega_ra1987@ukr.net

ORCID ID: 0009-0004-9424-7430

Філіпова Наталя Андріївна,

старший викладач кафедри права Придунайської філії ПрАТ «ВНЗ

«Міжрегіональна Академія управління персоналом»»

filinalja2310@gmail.com

ORCID ID: 0000-0001-7132-8343

Бутенко Микита Валерійович,

Магістрант ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»»

pravokafedrapf@gmail.com

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ У ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИНАХ

У статті досліджуються міжнародні стандарти захисту прав споживачів у сфері цивільно-правових відносин, що зумовлено зростанням ролі споживача в умовах глобалізованої економіки та активного розвитку електронної торгівлі. Визначено базові принципи споживчого захисту, сформульовані у міжнародних актах, зокрема в документах ООН. Проаналізовано їх вплив на формування національного законодавства України у сфері захисту прав споживачів.

Автори акцентують увагу на тому, що в сучасних умовах гарантування належного рівня захисту прав споживачів є однією з ключових передумов соціально-економічного розвитку держави. Визначено основні елементи міжнародного досвіду у цій сфері, серед яких: закріплення базових принципів споживчого права (право на інформацію, безпеку, якість, вибір, задоволення потреб за доступними цінами); створення ефективних механізмів судового й позасудового захисту; стандартизація та гармонізація законодавства; проведення моніторингу та оцінки ефективності правозастосування; міжнародне співробітництво та обмін досвідом.

Розглянуто ключові міжнародні документи, що заклали основу сучасних стандартів у цій сфері, зокрема Загальна декларація прав людини 1948 року, Хартія захисту споживачів Європейського Союзу 1973 року та Керівні принципи захисту споживачів ООН 1985 року (із подальшими оновленнями 1999 та 2015 років, зокрема щодо електронної комерції).

Наголошено, що Україна поступово інтегрує міжнародні норми й стандарти у національне законодавство, проте процес їх повноцінної імплементації потребує подальших системних зусиль як на законодавчому рівні, так і в сфері правозастосування. Зроблено висновок, що міжнародні стандарти є ключовим чинником формування ефективного механізму захисту прав споживачів, забезпечуючи єдність правових підходів і підвищуючи рівень захисту прав громадян-споживачів у цивільно-правових відносинах.

Ключові слова: права споживачів, міжнародні стандарти, цивільно-правові відносини, гармонізація законодавства, захист прав.

Fedoseyev P., Filipova N., Butenko M. INTERNATIONAL STANDARDS FOR THE PROTECTION OF CONSUMER RIGHTS IN CIVIL LEGAL RELATIONS

The article examines international standards for consumer protection in the field of civil law, which is due to the growing role of the consumer in the context of a globalized economy and the active development of electronic commerce. The basic principles of consumer protection, formulated in international acts, in particular in UN documents, are identified. Their impact on the formation of national legislation of Ukraine in the field of consumer protection is analyzed.

The authors emphasize that in modern conditions, guaranteeing an adequate level of consumer protection is one of the key prerequisites for the socio-economic development of the state. The main elements of international experience in this area are identified, including: consolidation of the basic principles of consumer law (the right to information, safety, quality, choice, satisfaction of needs at affordable prices); creation of effective mechanisms of judicial and extrajudicial protection; standardization and harmonization of legislation; monitoring and evaluation of the effectiveness of law enforcement; international cooperation and exchange of experience.

Key international documents that laid the foundation for modern standards in this area are considered, in particular the Universal Declaration of Human Rights of 1948, the European Union Consumer Charter of 1973, and the UN Guidelines for Consumer Protection of 1985 (with further updates in 1999 and 2015, in particular regarding electronic commerce).

It is emphasized that Ukraine is gradually integrating international norms and standards into national legislation, however, the process of their full implementation requires further systematic efforts both at the legislative level and in the field of law enforcement. It is concluded that international standards are a key factor in the formation of an effective mechanism for the protection of consumer rights, ensuring the unity of legal approaches and increasing the level of protection of the rights of citizens-consumers in civil legal relations.

Keywords: consumer rights, international standards, civil legal relations, harmonization of legislation, protection of rights.

Постановка проблеми. У контексті глобалізації та активного розвитку електронної торгівлі питання ефективного захисту прав споживачів набуває міжнародного виміру. Споживач як одна із сторін у правовідносинах потребує особливого правового захисту, що визнається як у міжнародному праві, так і в національних правопорядках. Актуальним є дослідження впливу міжнародних стандартів на цивільно-правові відносини між споживачем і продавцем (виробником, виконавцем), особливо з урахуванням євроінтеграційного курсу України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Останніми роками у вітчизняній цивілістичній науці питання міжнародних стандартів захисту прав споживачів залишалися недостатньо дослідженими. Основні проблеми споживчих правовідносин знайшли своє відображення у працях таких відомих вчених-цивілістів, як Д.В. Боброва, Т.В. Боднар, О.В. Дзера, А.С. Довгерт, В.В. Луць, О.А. Підпригора, Є.О. Харитонов та ін.

Мета статті – з'ясування змісту та ролі міжнародних стандартів у забезпеченні захисту прав споживачів у цивільно-правових відносинах, аналіз їх впливу на формування та розвиток національного законодавства України у цій сфері

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах забезпечення захисту прав споживачів становить одну з ключових передумов соціально-економічного розвитку держави. Міжнародна практика у цій галузі пропонує важливі орієнтири та стандарти, що сприяють удосконаленню національної правової бази та підвищенню ефективності механізмів захисту споживачів. Україна, подібно до багатьох інших держав, активно інтегрує світовий досвід у власну правову систему з метою покращення законодавства та належного забезпечення прав і законних інтересів своїх громадян-споживачів.

До ключових аспектів міжнародних стандартів захисту прав споживачів дослідники відносять:

– основні принципи законодавства: міжнародний досвід у цій сфері включає в себе встановлення основних принципів, які повинні бути відображені в законодавстві, таких як право на інформацію, право на безпеку та якість, право на вибір, право на задоволення потреб за доступними цінами тощо;

– механізми захисту прав: включає створення різноманітних механізмів захисту прав споживачів, таких як системи судового та позасудового врегулювання спорів, органи державного нагляду та контролю, а також альтернативні механізми розв'язання спорів, наприклад, арбітражні суди або медіація;

– стандартизація та гармонізація: міжнародний досвід також передбачає участь у міжнародних стандартах та гармонізації законодавства з питань захисту прав споживачів для забезпечення консистентної та взаємодії між країнами;

– моніторинг та оцінка ефективності: важливим елементом міжнародного досвіду є проведення моніторингу та оцінки ефективності застосування законодавства з питань захисту прав споживачів з метою

виявлення недоліків та потреб у вдосконаленні;

– співпраця та обмін досвідом: країни активно співпрацюють у сфері захисту прав споживачів, обмінюючи досвідом та найкращими практиками для покращення своїх законодавчих та інституційних механізмів [1, с.62].

Ряд міжнародних організацій, зокрема Організація Об'єднаних Націй (ООН), Європейський Союз та міжнародні структури зі стандартизації, такі як Міжнародна організація стандартизації, активно займаються розробленням і вдосконаленням політик і законодавчих норм у сфері захисту прав споживачів.

Варто також зазначити, що на міжнародному рівні функціонують спеціалізовані організації, які безпосередньо опікуються питаннями споживчого захисту. Серед них – Всесвітня організація споживачів (Consumers International), яка об'єднує понад 200 споживчих груп і агентств із більш ніж 100 країн світу та представляє інтереси споживачів на міжнародній арені, зокрема в питаннях якості продукції та безпеки здоров'я.

Показовим прикладом також є Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), до складу якої входять майже 40 найбільш економічно розвинених країн. Вона розробляє рекомендації, що допомагають державам-учасницям формувати ефективні політики та регуляторні механізми, приділяючи особливу увагу захисту прав споживачів, зокрема у сферах безпеки товарів та електронної комерції.

Як вказує Н. Д'ячкова, наша держава також активно впроваджує міжнародні стандарти та норми в цій сфері. Наприклад, українське законодавство з захисту прав споживачів базується на багатьох принципах та нормах, визначених у міжнародних документах, таких як Міжнародна програма захисту прав споживачів, рекомендації ООН, Директиви Європейського Союзу та інші [2, с. 35–40]. Розглянемо основні міжнародні акти у сфері захисту прав споживачів, які формують основні стандарти у цій сфері.

Базовим міжнародним документом у досліджуваній сфері є прийнята 10 грудня 1948 року Генеральною Асамблеєю ООН «Загальна декларація прав людини», яка закріплює серед інших прав, «право кожної людини на такий життєвий рівень, який є необхідним для підтримання здоров'я і добробуту її самої та її сім'ї» [3]. Прийняття даної Декларації стимулювало створення національних асоціацій споживачів у різних країнах. Так, організації, що покликані захищати інтереси споживачів, сформувалися у Франції і Німеччині (1951 р.), Великобританії (1957 р.), Канаді (1960 р.), країнах Скандинавії, Японії та інших.

Наступним важливим документом є схвалена у 1973 році на 25 сесії Консультативної асамблеї Євросоюзу «Хартія захисту споживачів» [4]. У документі окреслено ключові права споживачів, зокрема право на захист і підтримку, на отримання компенсації у разі завдання збитків, на доступ до споживчої інформації та освіти, а також на представництво та консультаційний супровід.

Хартія зобов'язує держави інтегрувати її основні положення у національне законодавство, приділяючи особливу увагу питанням безпеки та якості товарів, робіт і послуг. У ній наголошується, що будь-які обмеження, які виникають унаслідок взаємодії між компаніями або монопольними постачальниками, мають регулюватися законом з метою захисту інтересів споживачів. Крім того, у Хартії зазначено, що пропонування товарів чи послуг, зокрема у фінансовій сфері, не повинно супроводжуватися прямим або прихованим введенням споживачів в оману.

Хартія зобов'язує владу держав безпосередньо або через відповідний національний консюмерський орган провести та оприлюднити результати досліджень за якістю та використанням товарів, їх маркуванням, ефективністю послуг та за всіма цікавими споживачам питаннями, а також там, де це необхідно, сприяти створенню на місцях консультаційно – інформаційних центрів для споживачів, у яких можна було б отримати всю необхідну інформацію про місцеву торгівлю та сфери послуг [5].

Як вказують дослідники, «на жаль, даний документ не є частиною національного законодавства. Україна не ратифікувала Хартію, хоча у позовних вимогах та самих рішеннях суду вона часто використовується» [6, с.11].

Наступним міжнародним документом в сфері захисту прав споживачів є Керівні принципи захисту споживачів, які затверджені резолюцією №39/248 від 9 квітня 1985 року Генеральною Асамблеєю ООН [7].

Вони є невід'ємною частиною національного законодавства, спрямовані на захист інтересів споживачів, у статті 1, яких відзначено, що споживачі здебільшого перебувають в неординарному становищі з позиції економічних умов, рівня освіти, купівельної спроможності. Саме тому ООН визначила Пріоритетні напрями (цілі) своєї діяльності у сфері захисту інтересів і прав споживачів [8].

Зазначений документ містить загальні та керівні принципи. До загальних принципів відносяться:

- розробка, укріплення та продовження активної політики захисту інтересів споживачів;
- виокремлення пріоритетних для держави напрямків забезпечення захисту прав споживачів;
- недискримінація населення при здійсненні державної політики щодо захисту прав споживачів,

- приділення особливої уваги сільському населенню;
- розповсюдження дії нормативно-правових актів держави на всіх суб'єктів господарювання, незалежно від місця реєстрації та знаходження, якщо вони здійснюють діяльність на території цієї держави.

Цей документ має за мету: а) обов'язкове сприяння державам у встановленні та подальшому належному забезпеченні захисту власного населення як споживача; б) створення належної структури виробництва, яке здатне задовольняти потреби споживача та його запити; в) заохочувати достатньо високий

рівень належних норм поведінки осіб, які пов'язаний з виробництвом та розподілом продукції для споживачів; г) сприяння державам у боротьбі з неналежною діловою практикою, яка негативно позначається на споживачах, усіх юридичних осіб на національному і міжнародному рівнях; г) надавати допомогу щодо утворення незалежних груп споживачів; д) розширення міжнародної взаємної співпраці щодо захисту прав та інтересів споживачів; е) широко заохочувати створення позитивних ринкових умов, які б надавали споживачам альтернативний вибір продукції при нижчих цінах [9].

Керівні принципи передбачають обов'язкову розробку програм із захисту прав споживачів, зокрема щодо належного забезпечення доступу до основних товарів і послуг у регіонах, де це ускладнено, насамперед у сільській місцевості. Серед пріоритетів визначено створення торговельної інфраструктури та складів у сільських центрах, підтримку розвитку споживчої самопомогі та посилення контролю за якістю і доступністю товарів і послуг у цих районах.

Також зазначається, що уряди повинні заохочувати підприємства до справедливого, швидкого та неформального вирішення спорів зі споживачами, а також сприяти впровадженню добровільних механізмів — зокрема консультативних сервісів і неофіційних процедур розгляду скарг, які можуть допомогти споживачам.

Окремо підкреслюється роль бізнесу у проведенні або підтримці спеціальних освітніх і інформаційних програм для споживачів. З урахуванням потреб мешканців сільських територій та малогромотних споживачів, уряди мають розробляти або стимулювати створення програм інформування через засоби масової інформації, пристосованих до конкретних умов.

Під час реалізації політики на користь споживачів, особливо в країнах, що розвиваються, урядам рекомендується приділяти першочергову увагу критично важливим для здоров'я сферам — таким як продовольство, водопостачання та лікарські засоби [7].

Пізніше Керівні принципи були розширені Економічною і Соціальною Радою в резолюції 1999/7 від 26 липня 1999 року, а також переглянуті та прийняті Генеральною Асамблеєю в резолюції 70/186 від 22 грудня 2015 року. Остання додала розділ I про електронну комерцію. Так, у сфері електронного товарообігу держави-члени повинні забезпечити рівень захисту не нижчий, ніж у традиційних формах торгівлі. Так само держави повинні переглядати наявні політики захисту споживачів, щоб забезпечити обізнаність споживачів і бізнесу про їхні права та обов'язки в цифровому середовищі.

Висновки. Таким чином, у сучасних умовах забезпечення прав споживачів посідає важливе місце в системі соціально-економічного розвитку держави. Міжнародна практика у цій сфері слугує джерелом цінних орієнтирів і стандартів, що сприяють удосконаленню національного законодавства та механізмів захисту прав споживачів. Україна, як і багато інших держав, активно враховує міжнародний досвід для поліпшення власної нормативної бази та підвищення рівня захисту прав своїх громадян-споживачів.

Міжнародні стандарти відіграють вирішальну роль у формуванні ефективного механізму захисту прав споживачів у цивільно-правових відносинах. Вони встановлюють універсальні підходи, які мають бути інтегровані в національні правові системи. Україна вже зробила значні кроки у цьому напрямі, однак повноцінна імплементація цих стандартів вимагає подальших зусиль — як у законодавчій сфері, так і в забезпеченні правозастосовчої практики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Твердохліб О.С. Міжнародний досвід у сфері захисту прав споживачів та його застосування в Україні. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2024. № 1 (40). С. 61 – 65.
2. Д'ячкова Н. А. Проблеми захисту прав споживачів у разі придбання неякісної продукції. *Нове українське право*. № 1. 2022. С. 35–40.
3. Загальна декларація прав людини. Прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
4. Consumer Protection Charter URL: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=15956&lang=en>
5. Tylchuk, Vyacheslav. Matselyk, Tetiana. Hryshchuk, Viktor. Lomakina, Olena. Sydor, Markiian. Leheza, Yevhen. 2022. Administrative and legal regulation of public financial activity: Regulación administrativa y legal de la actividad financiera pública. *Cuestiones Políticas*, 40(72), 573–581. <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4072.33>
6. Легеза Є., Легеза Ю. Міжнародно-правові стандарти захисту прав споживачів у сфері реклами. *Law. State. Technology*. 2023. Вип. 4. С.9 – 15.
7. Керівні принципи захисту інтересів споживачів: Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 39/248 від 09.04.1985р. База даних «Законодавство України» URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_903
8. Yanovytska Halyna. Some aspects of cosumer rights protection in state authorities. *Visegrad journal on human rights*. № 3. 2017. P. 222–227.
9. Matviichuk, Anatolii. Shcherbak, Viktor. Sirko, Viktoria. Malieieva, Hanna. Leheza, Yevhen. 2022. Human principles of law as a universal normative framework: Principios humanos del derecho como marco normativo universal. *Cuestiones Políticas*, 40(75), 221–231. <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4075.14>

REFERENCES:

1. Tverdokhlib, O.S. (2024). Mizhnarodnyi dosvid u sferi zakhystu prav spozhyvachiv ta yoho zastosuvannya v Ukraini. [International experience in the field of consumer rights protection and its application in Ukraine]. *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannya. № 1 (40)*. 61–65. [in Ukrainian].
2. Diachkova, N.A. (2022). Problemy zakhystu prav spozhyvachiv u razi prydbання neiakisnoi produktsii. [Problems of protecting consumer rights in the event of purchasing low-quality products]. *Nove ukrainske pravo. № 1*. 35–40. [in Ukrainian].
3. Zahalna deklaratsiia prav liudyny. (1948, December 10). [Universal Declaration of Human Rights]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text [in Ukrainian].
4. Consumer Protection Charter. (1973, May 17). Retrieved from: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=15956&lang=en> [in English].
5. Tylchuk, Vyacheslav. Matselyk, Tetiana. Hryshchuk, Viktor. Lomakina, Olena. Sydor, Markiiian. Leheza, Yevhen. (2022). Administrative and legal regulation of public financial activity: Regulación administrativa y legal de la actividad financiera pública. *Cuestiones Políticas. 40(72)*. 573–581. Retrieved from: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4072.33> [in English].
6. Leheza, Ye., Leheza, Yu. (2023). Mizhnarodno-pravovi standarty zakhystu prav spozhyvachiv u sferi reklamy. [International legal standards for consumer protection in the field of advertising]. *Law. State. Technology. 2023. Vyp. 4*. 9–15. [in Ukrainian].
7. Kerivni pryntsyipy zakhystu interesiv spozhyvachiv. (1985, April 9). [Guidelines for protecting consumer interests]. Retrieved from: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_903 [in Ukrainian].
8. Yanovytska, Halyna. (2017). Some aspects of cosumer rights protection in state authorities. *Visergrad journal on human rights. № 3*. 222–227. [in English].
9. Matviichuk, Anatolii. Shcherbak, Viktor. Sirko, Viktoria. Malieieva, Hanna. Leheza, Yevhen. (2022). Human principles of law as a universal normative framework: Principios humanos del derecho como marco normativo universal. *Cuestiones Políticas. 40(75)*. 221–231. Retrieved from: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4075.14> [in English].

Стаття надійшла до редакції 13.06.2025

УДК 342.95:342.25

DOI: 10.36550/2522-9230-2025-18-323-330

Ковальчук Володимир Олександрович,

аспірант кафедри державно-правових і гуманітарних наук

Навчально-наукового гуманітарного інституту

Таврійського національного інституту імені В. І. Вернадського

flamengos77@gmail.com

ORCID ID: 0009-0001-7560-4787

ПРАВОВІ ЗАСАДИ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ СТАРОСТОЮ

Наукова стаття присвячена встановленню особливостей правового регулювання надання адміністративних послуг старостою. Проаналізовано чинні нормативно-правові акти, які закріплюють правові засади надання адміністративних послуг в Україні. Досліджено норми положень про старосту, затверджених окремими сільськими і міськими радами в Україні. З'ясовано думки науковців щодо повноважень органів місцевого самоврядування у сфері надання адміністративних послуг.

Запропоновано визначення адміністративної послуги як виконання органом влади своїх обов'язків щодо видачі певного документу або вчинення інших юридично значимих дій, яке здійснюється за зверненням фізичних або юридичних осіб з метою задоволення їх прав і законних інтересів. Встановлено особливості правового регулювання надання адміністративних послуг старостою. Стверджується, що перелік адміністративних послуг, які може надавати староста, повинен бути встановлений у положенні про старосту, затвердженому місцевою радою, або окремому рішенні місцевої ради. Вказано, що список адміністративних послуг, які може надавати староста, повинен відповідати Переліку адміністративних послуг, затвердженому розпорядженням Кабінету Міністрів України. Наголошено, що староста може виконувати окремі завдання адміністратора Центру надання адміністративних послуг (ЦНАП), наприклад, отримання заяв та документів, видача результатів адміністративних послуг, надання допомоги мешканцям округу у складанні документів, які потрібні для отримання адміністративної послуги у ЦНАП.

З'ясовано, що у багатьох положеннях про старосту, затверджених місцевими радами, передбачено норми щодо видачі старостою окремих довідок, а також містяться загальні норми про надання адміністративних послуг без їх конкретного переліку. Обґрунтовано доцільність закріплення у Переліку адміністративних послуг вичерпного списку тих послуг, які можуть надаватися старостами. Сформульовано рекомендації щодо необхідності чіткого визначення у положеннях про старосту його повноважень у сфері надання адміністративних послуг.

Ключові слова: адміністративні послуги, Центр надання адміністративних послуг, староста, правове